

Гнатенко Каріна Олександрівна

здобувач ступеня вищої освіти бакалавр 201 н.г. «Право» ННІПП НАВС

Науковий керівник:

Бортун Каріна Олександрівна,

доцент кафедри ділової української та іноземних мов ННІПП НАВС,
кандидат філологічних наук, доцент

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОВНОЇ КОРЕКТНОСТІ В ЮРИСПРУДЕНЦІЇ

У сучасній юридичній практиці, де точність і відповідність мовним нормам є основою правової визначеності, застосування інноваційних технологій створює нові можливості для якісного мовного супроводу юридичних документів. Штучний інтелект, автоматизований переклад, інструменти обробки природної мови (NLP) та інші цифрові рішення забезпечують високий рівень мовної стандартизації. Упровадження таких інструментів потребує також удосконалення нормативно-правової бази, яка регулює їх застосування, а також активної участі міждисциплінарної спільноти. Такий підхід забезпечить мовну якість, сприятиме захисту прав громадян та підвищить рівень довіри до правничої діяльності в умовах цифрової трансформації.

Дж. Бромлі аналізує вплив автоматизації та цифрових технологій на правову відповідальність юристів, обговорюючи питання про те, як можна використовувати штучний інтелект (ШІ) у правничій практиці без ризику правових помилок, які можуть мати серйозні наслідки [4]. І. Кириченко акцентує увагу на питаннях захисту персональних даних та конфіденційності, що особливо важливо для юридичної сфери, де інформація є конфіденційною. Вона підкреслює необхідність вдосконалення українського законодавства для регулювання діяльності інноваційних технологій у праві [7]. О. Пономарьов [12] працює над питанням стандартів лінгвістичної точності в юридичних текстах. Він аналізує, як автоматизовані системи можуть дотримуватися правил юридичної термінології, зокрема під час перекладу, що особливо актуально для української правової системи. К. Лі досліджує мовні аспекти машинного перекладу в юридичній практиці [9]. Вона вказує на обмеження в точності перекладу правничих термінів і говорить про необхідність створення спеціалізованих мовних моделей, які б враховували правову специфіку.

Г. Кросс розробив кілька підходів до використання штучного інтелекту в юридичній практиці. Він досліджує можливості автоматичного аналізу та генерування юридичних текстів з акцентом на дотримання термінологічної точності [10]. Д. Сінгх сфокусований на алгоритмах машинного навчання для обробки природної мови (NLP) у правничій сфері, зокрема на моделюванні юридичних термінів та аналізі відповідності правових текстів мовним стандартам [13].

Наявні також етичні питання, які виникають при використанні інноваційних технологій у правничій діяльності. Наприклад, автоматизація

правових процесів може викликати побоювання щодо зниження якості професійної підготовки юристів та їхньої здатності критично аналізувати інформацію. Крім того, повна залежність від технологій у прийнятті юридичних рішень може поставити під сумнів об'єктивність та справедливість судових процесів, особливо коли алгоритми не враховують соціокультурні та етичні аспекти правової практики [2, 3, 6].

Для успішного інтегрування інноваційних технологій у юридичну практику необхідний системний підхід. По-перше, потрібні вдосконалені законодавчі та етичні стандарти, які регулювали б використання технологій у правовій сфері та забезпечували захист прав і інтересів клієнтів. По-друге, важливим є створення спеціалізованих інструментів для правничої діяльності, які враховують специфіку юридичної мови та термінології. Це можуть бути мовні моделі штучного інтелекту, які адаптовані до правової сфери, або алгоритми машинного перекладу, що спеціалізуються на юридичній термінології. Крім того, юридичні навчальні програми мають включати технологічну підготовку, щоб майбутні юристи були готові до роботи з новими інструментами [14, 15].

Отже, інноваційні технології мають значний потенціал для поліпшення якості юридичної практики, підвищення ефективності роботи та забезпечення дотримання мовних норм у правничій діяльності. Проте для повноцінного та безпечного використання цих технологій потрібно впроваджувати нові регуляторні та етичні стандарти, вдосконалювати технологічні інструменти, а також забезпечувати високий рівень підготовки правників. Лише завдяки комплексному підходу можна забезпечити ефективно та відповідальне застосування інноваційних технологій у правничій сфері, що відповідатиме потребам сучасного суспільства і водночас збереже етичні та професійні стандарти юридичної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Алексеев С. Правова відповідальність у сфері використання технологій штучного інтелекту. *Право України*. № 3. 2020. С. 45–50.
2. Бортун К.О. Професійне мовлення юристів: актуальні тенденції та напрями розвитку. Міжнародна наукова конференція «Українська гуманітаристика в координатах сучасності». 14–15 листопада 2024 року. Київ. С. 17–19.
3. Бортун К. Мовні засоби експресивності в жіночих періодичних журналах. Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Том XIII: Утилітарна цінність наукових досліджень / [Ред.: Я. Ѓжесяк, І. Зимомря, В. Ільницький]. Конін – Ужгород – Перемишль. Херсон: Посвіт, 2022. С. 164–167.
4. Бромлі Дж. Автоматизація юридичної практики: виклики та можливості. *Journal of Legal Studies*. 15(2). 2019 С. 112–128.
5. Вілсон Т. (2020). Багатомовність у правничій сфері: виклики і рішення. *European Journal of Legal Studies*. 12(1). 2020. С. 87–104.
6. Гнатенко Каріна, Бортун Каріна Еволюція професійної комунікації юристів: нові форми мовлення в епоху цифрових технологій та їх вплив на

ефективність спілкування. Мова і міжкультурна комунікація: теорія та практика: зб. матеріалів VI Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 14 листопада 2024 р.). Полтава: ПДАУ, 2024. С. 232–236.

7. Кириченко І. Захист персональних даних у контексті новітніх технологій: український досвід. Вісник правознавства. № 4. 2021. С. 67–75.

8. Карловська М. Сприйняття нових технологій юристами: бар'єри і можливості. *Psychology of Law*. 4(2). 2022. С. 99–110.

9. Лі К. Машинний переклад у правничій сфері: потенціал і обмеження. *International Journal of Law and Technology*. № 14(1). 2018. С. 23–37.

10. Кросс Г. Технології штучного інтелекту в юридичній практиці: нові горизонти. *Legal Technology Review*. № 8(3). 2020. С. 45–60.

11. Мартін Р. Технологічна підготовка юристів: виклики сучасності. *Legal Education Review*. 25(1). 2019. С. 15–32.

12. Пономарьов О. Стандарти мовної точності у юридичних текстах: проблеми і рішення. *Юридичний вісник*. № 12. 2022. С. 89–97.

13. Сінгх Д. Обробка природної мови у правничій сфері: теорія та практика. *Journal of Artificial Intelligence and Law*. 2019. № 27(4). С. 345–367.

14. Bortun K., Chekaliuk V., Kravchenko O., et al., 2024. Detection of Typical Aggressive Lexical Markers through Authorisation of Publicistic Texts. *Forum for Linguistic Studies*. 6(6): 172–183. DOI: <https://doi.org/10.30564/fls.v6i6.7051>

15. Myroslava Chesakova, Karina Bortun, Viktoriia Lohvynenko, Valerii Molotai and Nataliia Tymoshyk. Enhancing Social Protection Policy for Internally Displaced Persons in the Context of War. vol.21.2023. available at: <https://refpress.org/ref-vol21-a105/>

Горбань Роман Владиславович

здобувач ступеня вищої освіти бакалавр 103 н.г. «Право» ННПП НАВС

Тристан Михайло Володимирович

здобувач ступеня вищої освіти бакалавр 103 н.г. «Право» ННПП НАВС

Науковий керівник

Курас Дмитро Іванович,

професор кафедри теорії, історії та філософії права ННПП НАВС,
кандидат історичних наук, доцент

МЕХАНІЗМИ ПРЕВЕНЦІЇ У ПРАВООХОРОННІЙ ПРАКТИЦІ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Концепція можливого запобігання злочинам уходить корінням у найдавніші часи. Але не заглиблюючись в історико-правові ретроспективи варто зазначити, що профілактика злочинності (або превентивна діяльність) на сьогоднішній день є однією з найбільш важливих складових роботи правоохоронних органів в усьому світі. Серед усіх інших нам вбачається